

Однією з основних вимог, яким повинна відповідати інформаційна облікова система, і яка на жаль не реалізована фактично в жодній з нині діючих, це – забезпечення неможливості нефіксованих "відкатів" на попередні дні з перерахунком (корекцією) балансів. В окрему групу вимог належить виділити вимоги щодо технології функціонування системи у критичних ситуаціях, таких, наприклад, як апаратні та програмні збої, забезпечити коректне оброблення транзакцій після них (з точки зору подвоєння та втрати інформації).

Доцільним, з нашої точки зору, є передача функцій системи "клієнт – банк" обліковій системі. Справедливість цього можна підтвердити і тим, що аналогічні функції банківської частини системи "клієнт-банк" передані системі автоматизації банку. А вимоги до організації роботи системи "клієнт-банк" уже визначено та закріплено нормативно.

Висновки. Дотримання нормативних вимог до розроблення і впровадження інформаційних систем обліку повинно забезпечити:

- систематизацію механізмів ведення обліку та обміну електронними документами між об'єктом автоматизації та інформаційними системами інших об'єктів;
- інформаційну безпеку такої взаємодії;
- надійність сукупного функціонування різних інформаційних систем;
- розширення асортименту інформаційних послуг.

УДК 658.8

Аспір. А.М. Ульянова – НУ "Львівська політехніка"

МЕХАНІЗМ ОПТИМІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ЧИННИКІВ УСПІХУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИРОБНИЧО- ГОСПОДАРСЬКОЇ СТРУКТУРИ

Запропоновано використовувати механізм оптимізації управлінських рішень для визначення чинників успіху, які забезпечують конкурентоспроможність виробничо-господарської структури.

Ключові слова: виробничо-господарська структура, конкурентоспроможність, оптимізація управлінських рішень, управлінські рішення, чинники внутрішнього середовища, чинники зовнішнього середовища.

Post-graduate A.M. Ulyanova – NU "L'vivs'ka Politekhnika"

Mechanism of managerial decision optimization for identification of industrially-economic structure's competitiveness success factors

Mechanism of managerial decision optimization is proposed to be used for identification of industrially-economic structure's competitiveness success factors which ensure the competitiveness of integrated business structure.

Keywords: Industrially-economic structure, competitiveness, managerial decision optimization, managerial decisions, external environment factors, internal environment factors.

Постановка проблеми. Оцінювання конкурентоспроможності виробничо-господарської структури (ВГС) здійснюють із метою ефективного управління нею: для позиціонування ВГС у конкурентному середовищі та виз-

начення стратегічних напрямків покращення рівня конкурентоспроможності, необхідною є оцінка її чинників та орієнтація на них у ході реалізації стратегії. У сучасному динамічному середовищі керівники перебирають комбінації потенційних дій з метою прийняття оптимального рішення для забезпечення ефективного управління конкурентоспроможністю. Від оптимального добору чинників успіху ВГС залежать майбутні зміни усередині виробничо-господарської структури.

Тому актуальною постає тематика теоретико-методологічного дослідження процесу оптимізації управлінських рішень для визначення чинників успіху конкурентоспроможності ВГС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий науковий внесок у дослідження конкурентоспроможності суб'єктів господарювання та її оцінювання зробили: З.А. Васильєва [12], О.М. Герман [13], В.М. Горбатов [14], Ю.Я. Єленєва [15], Ю.Б. Іванов [16, 17], Н.А. Кизим [17], О.Є. Кузьмін [11], О.М. Тищенко [17], Р.А. Фатхутдінов [18] та інші.

Дослідженням діяльності виробничо-господарських структур та управлінню їх конкурентоспроможністю присвячені роботи таких вчених, як: І.В. Алексєєв [20, 21], В.М. Горбатов [14], М.К. Колісник [20, 21, 26], О.Є. Кузьмін [20], А.С. Мороз [20, 21], Т.Б. Рубінштейн [22], О.М. Тищенко [20], А.В. Черезов [22] та ін.

Дослідження теорії прийняття рішень, присвячені оптимізації рішень управлінських, розглядають різні її аспекти: підходи та методи [1, 2], прийняття оптимального рішення в межах нормативної теорії [3, 4], принципи оптимальності [5], вимоги до успішної та ефективної реалізації управлінських рішень [6], критерії вибору оптимального рішення [4, 7] тощо.

Однак аналіз наукових публікацій свідчить, що проблемам оптимізації управлінських рішень з метою визначення чинників успіху конкурентоспроможності ВГС не приділено належної уваги, а оскільки оптимальне рішення передбачає вибір найкращого варіанта із наявних альтернатив, то актуальним є дослідження цієї тематики.

Постановка задачі. На основі аналізу наукових джерел у статті поставлено задачу дослідити механізм оптимізації управлінських рішень та запропонувати його використання для визначення чинників успіху конкурентоспроможності ВГС.

Виклад основного матеріалу. На основі аналізу внутрішнього та зовнішнього середовищ ВГС та оцінки її конкурентоспроможності здійснюються виявлення, аналіз та оцінку допустимих альтернативних стратегій управління конкурентоспроможністю ВГС. Експертна рада виробничо-господарської структури, яка може складатися із управлінців ВГС, виокремлює певні допустимі альтернативи стратегій розвитку, які надалі аналізуються на базі системного, наукового підходів та моделювання. Таким чином, нагальним є аналіз та оцінка конкурентних переваг, які виробничо-господарська структура прагнути досягти в певних сферах бізнесу, а також перспективи використання конкурентних переваг у змінному зовнішньому середовищі [26].

Складність і взаємозалежність учасників виробничо-господарської структури спричиняють невизначеність під час виокремлення чинників успіху ВГС. Щоб визначити чинники успіху ВГС, здійснюють аналіз множини показників, які впливають на конкурентоспроможність ВГС – тобто чинників внутрішнього і зовнішнього середовищ. Нижче узагальнено підходи різних авторів до визначення чинників внутрішнього і зовнішнього середовищ організації (табл. 1, 2).

До виокремлення чинників внутрішнього середовища застосовано системний підхід [11, 28], чинники конкурентного потенціалу визначають на підставі ресурсного підходу [14, 19, 23, 24].

Табл. 1. Чинники внутрішнього середовища забезпечення конкурентоспроможності

Автор / Джерело	Чинники внутрішнього середовища
О.Є. Кузьмін [11]	Цілі, структура, завдання, технологія, працівники, ресурси
В.М. Горбатов [14]	Товарно-продуктовий потенціал, техніко-технологічний потенціал, виробничий потенціал, науково-інноваційний потенціал, фінансовий потенціал, кадровий потенціал, управлінський потенціал, матеріально-фінансові ресурси, інвестиційні ресурси
Д. Нортон, Р. Каплан [28]	Фінанси, клієнти, процеси, розвиток, співробітники
А.Е. Воронкова [19]	Виробничий потенціал, інноваційний потенціал, фінансовий потенціал, маркетинговий потенціал, управлінський потенціал, мотиваційний потенціал, комунікаційний потенціал, трудовий потенціал
Ю.Б. Іванов, А.І. Тищенко та ін. [23]	Техніко-технологічні ресурси, кадрові ресурси, ресурси фінансового стану, ресурси фінансових результатів та ін.
Є.В. Ареф'єва, А.В. Коренков [24]	Внутрішній виробничий, управлінський, маркетинговий, кадровий, фінансовий та інноваційний потенціал

Табл. 2. Чинники зовнішнього середовища забезпечення конкурентоспроможності

Автор / Джерело	Чинники зовнішнього середовища
О.Є. Кузьмін [11]	Прямої дії: споживачі, постачальники, конкуренти, державні органи влади, інфраструктура, законодавчі акти, профспілки, партії та інші громадські організації, система економічних відносин у державі, організації-сусіди. Непрямої дії: міжнародні події, міжнародне оточення, науково-технічний прогрес, політичні обставини, соціально-культурні обставини, рівень техніки та технології, особливості міжнародних економічних відносин, стан економіки тощо
Є.В. Ареф'єва, А.В. Коренков [24]	Зовнішній виробничий, управлінський, маркетинговий, кадровий, фінансовий та інноваційний потенціал
В.С. Пономаренко, Л.І. Піддубна [25]	Загальноекономічні, політичні, соціально-демографічні, науково-технологічні, природні чинники

Оскільки в реальних умовах на етапі вибору найкращої альтернативи невизначеність інформації зазвичай зберігається, що зумовлюється динамічністю чинників зовнішнього та внутрішнього середовищ виробничо-госпо-

дарської структури, процес оптимізації управлінських рішень для визначення чинників успіху конкурентоспроможності ВГС передбачатиме послідовне скорочення невизначеності [7, с. 101-102; 27]:

1. Визначення допустимих управлінських рішень у множині альтернатив, яке на практиці часто здійснюється на етапі формування альтернативних варіантів управлінського рішення, тобто виокремлення набору чинників, які впливають на конкурентоспроможність ВГС.
2. Формування сукупності ефективних управлінських рішень, яке передбачає здійснення вибору чинників успіху конкурентоспроможності ВГС за допомогою наукового, системного підходу або моделювання.

Рис. 1. Етапи реалізації наукового підходу у процесі оптимізації управлінських рішень для визначення факторів успіху конкурентоспроможності ВГС

Необхідно зазначити, що всі ефективні рішення не можна порівняти між собою, тобто не можна сказати, яке з них має більше переваг, оскільки, за визначенням, сукупні переваги кожного ефективного рішення є однаковими [7, с. 121].

Науковий підхід (рис. 1) [1] передбачає збір інформації щодо внутрішнього та зовнішнього середовища ВГС, її аналіз, формування гіпотези щодо механізмів впливу на конкурентоспроможність ВГС і перевірку гіпотези шляхом підтвердження її достовірності, а також зворотний зв'язок.

Моделювання (рис. 2) охоплює етапи формулювання задачі та

необхідних цілей дослідження, безпосередньої побудови моделі впливу чинників внутрішнього і зовнішнього середовища на конкурентоспроможність ВГС, перевірки моделі на достовірність, її застосування, а також передбачає зворотний зв'язок у формі поновлення моделі (в разі, якщо, наприклад, потрібна додаткова інформація) [1, 2].

Рис. 2. Етапи реалізації моделювання у процесі оптимізації управлінських рішень для визначення чинників успіху конкурентоспроможності ВГС

Системний аналіз чинників успіху конкурентоспроможності виробничо-господарської структури як процес передбачає усвідомлення ситуації, виявлення ключової проблеми визначення чинників успіху, попереднє вивчення системи забезпечення конкурентоспроможності ВГС, формулювання цілей і визначення критеріїв вибору, структурний аналіз конкурентоспроможності ВГС, виявлення найбільш чутливих точок системи, розроблення системної моделі та здійснення аналізу, синтез системи на основі отриманих внаслідок аналізу даних [9, 10].

Після того, як здійснено вибір чинників успіху для аналізу, доречною є оцінка впливу кожного з них. Для кількісної оцінки впливу кожного чинника рекомендовано визначити вагові коефіцієнти, а також силу їхнього впливу. Для визначення вагових коефіцієнтів всім ознакам надаються коефіцієнти так, щоб їхня сума дорівнювала 1. Чим більшим є значення ваги, тим важливішою є ознака.

Вплив чинників рекомендовано оцінювати за стобальною системою шляхом експертного оцінювання [11], де максимальне число шкали відповідає найсильнішій позиції, мінімальне (1) – найслабшій.

3. Вибір оптимального управлінського рішення з множини ефективних, який передбачає аналіз переваг ефективних рішень, а також врахування критеріїв індивідуального та групового вибору.

Для задач оптимізації управлінських рішень з однією метою і декількома ситуаціями особа, яка приймає рішення (ОПР), обирає індивідуальні критерії, які групують за видами стратегій [4, 7, 27]: песимістична стратегія – передбачає використання максимінного критерію Вальда та мінімаксного ризику Севіджа; оптимістична стратегія – критерій надзвичайного оптимізму; раціональна (розрахована на середні умови) стратегія – критерій максимуму середнього виграшу, критерій мінімуму середнього ризику та критерій песимізму-оптимізму Гурвіца.

У літературних джерелах [4, 7] виділяють наведені нижче критерії як основні (табл. 3).

Нехай існує множина альтернативних ситуацій, які враховують вплив чинників зовнішнього середовища ВГС, $S=(S_1, S_2, \dots, S_n)$, множина цілей $A=(A_1, A_2, \dots, A_k)$ і множина рішень (чинників успіху) $D=(D_1, D_2, \dots, D_m)$. Функція корисності f_{ij} індивідуальної особи, яка приймає рішення, для всієї множини цілей відтворює виграш, який одержує ОПР завдяки прийняттю рішення D_i у ситуації S_j , становить функцію:

$$F(S_j, D_i)=f_{ij}; (i=1, \dots, m; j=1, \dots, n) \quad (1)$$

Розглянувши критерії індивідуального вибору, необхідно зазначити, що для вирішення проблем прийняття рішень щодо визначення чинників успіху конкурентоспроможності ВГС на практиці вимагає багатокритеріального підходу, коли виникає необхідність оцінки альтернатив за багатьма показниками. При цьому, якщо всі показники можуть бути виміряні в одній шкалі (наприклад, вартісній), вирішення задачі оптимізації здійснюють на основі одного критерію, який відповідає екстремуму узагальненого інтегрального показника.

Табл. 3. Критерії вибору оптимальних управлінських рішень для визначення факторів успіху для забезпечення конкурентоспроможності ВГС

№ з/п	Критерій	Формула розрахунку критерію	Характеристика критерію
1	Максимінний критерій Вальда (K_1)	$K_1 = \max_i \min_j f_{ij} \quad (2)$	Рекомендовано застосовувати у випадках, коли невідома ймовірність настання певної ситуації, враховується поява зовнішніх обставин, рішення реалізовується одиночно, виключається будь-який ризик. Використання цього критерію передбачає, що керівник розраховує на те, що умови складуться якнайгірше, і обирає для них рішення, яке максимізує виграш.
2	Критерій мінімального ризику Севіджа (K_2)	$K_2 = \min_i \max_j \rho_{ij}, \quad (3)$ де $\rho_{ij} = f(S_j, Y_i)$ – ризик щодо прийняття рішення Y_i у ситуації S_j ,	Рекомендовано використовувати за виконання аналогічних умов, що і для використання критерію Вальда, однак тоді, коли відомими є ризики.
3	Критерій надзвичайного оптимізму (K_3)	$K_3 = \max_i \max_j f_{ij} \quad (4)$	Рекомендовано використовувати, якщо управлінське рішення орієнтується на найкращу ситуацію, зазвичай, для структурованої проблеми.
4	Критерій максимуму середнього виграшу (K_4)	$K_4 = \max_i \sum_{j=1}^n p_j f_{ij}, \quad (5)$ де P_j – виміряні суб'єктивно ймовірності настання ситуацій S_j ; $j=1, \dots, n$,	Рекомендовано використовувати, коли відомі ймовірності настання ситуації S_j . Оптимальним рішенням згідно з цим критерієм є таке, яке відповідає максимуму середнього виграшу.
5	Критерій мінімуму середнього ризику (K_5)	$K_5 = \min_i \sum_{j=1}^n p_j \rho_{ij} \quad (6)$	Рекомендовано використовувати, коли переваги управлінського рішення описано у вигляді ризиків.
6	Критерій песимізму-оптимізму Гурвіца (K_6)	$K_6 = \max_i \left[\alpha \min_j f_{ij} + (1-\alpha) \max_j f_{ij} \right] \quad (7)$ де α – коефіцієнт, який визначає обране співвідношення між песимізмом та оптимізмом; $0 \leq \alpha \leq 1$.	Рекомендовано використовувати за умови, коли невідомі ймовірності настання ситуацій, і пропонується орієнтуватися на середнє значення між крайнім песимізмом та крайнім оптимізмом.

В іншому разі, коли немає змоги звести показники досягнення цілей до єдиного узагальненого показника, виникає потреба узгодження показників чинників успіху конкурентоспроможності ВГС. З цією метою доцільно використовувати принципи групового вибору. Необхідно зазначити, що багатокритеріальний вибір можна розглядати як окремий випадок групового вибору, коли роль членів групи виконують показники ступеня досягнення цілей [7]. Груповий вибір є процедурою прийняття колективного рішення на основі узгодження індивідуальних пріоритетів членів групи (функцій корисності f_{ij}) або

показників ступеня досягнення цілей, тоді якщо для вирішення проблемної ситуації запропоновано декілька варіантів рішень $D=(D_1, D_2, \dots, D_m)$, є група осіб, котрі приймають рішення, яка складається із h кількості членів, а кожен член групи обирає рішення з множини відповідно до своїх інтересів, то оцінку рішень групою можна представити як вектор пріоритетів $f=(f_1, f_2, \dots, f_h)$ [7].

Для визначення єдиного групового пріоритету щодо вибору рішення $F=F(f_1, f_2, \dots, f_h)$ необхідним є узгодження індивідуальних інтересів осіб групи, яке відбувається на основі принципу групового вибору, який визначає правило узгодження і вибору оптимального рішення, тобто є критерієм вибору [7]. Аналіз літературних джерел [4, с. 70-72; 7, с. 124-130] дає змогу зробити висновок, що найбільш поширеними принципами групового вибору є:

- 1) принцип диктатора. Інтереси однієї особи приймаються як інтереси всієї групи або один із показників чинників успіху конкурентоспроможності ВГС приймається як основний показник забезпечення конкурентоспроможності. Функція узгодження інтересів групи в цьому випадку виглядає так [4, с. 70]:

$$F=F(f_1, f_2, \dots, f_h)=f_k, \quad (8)$$

де f_k – функція пріоритетів диктатора.

Використання такого принципу можливе в надзвичайних обставинах;

- 2) принцип більшості голосів. Функція пріоритетів групи визначається показниками чинників успіху коаліції v . При цьому зважений вплив чинників успіху на конкурентоспроможність ВГС у цій коаліції (nv) є "більшістю", тобто перевищує певний поріг C , наприклад, $nv \geq C$. Формально функція узгодження інтересів групи за принципом більшості виглядає так [4, с. 71]:

$$F=F(f_1, f_2, \dots, f_h)=f_i, \quad i \in v, \quad nv \geq C; \quad (9)$$

- 3) принцип Курно. Якщо група осіб, котрі приймають рішення, складається з незалежних індивідів, які не утворюють груп-коаліцій, тобто пропонується кількість рішень, яка відповідає кількості експертів, тоді необхідно знайти таке рішення, яке буде відповідати вимогам індивідуальної раціональності без обмеження інтересів кожного зокрема [4; 7];
- 4) принцип Парето. Якщо всі експерти утворюють одну коаліцію, то оптимальним буде таке рішення, яке не вигідно змінювати одразу всім членам групи, оскільки воно об'єднує їх в досягненні спільної мети. Принцип Парето застосовується за умови сильної залежності усіх членів групи один від одного [4, 7];
- 5) принцип Еджворта. Використовується в тому випадку, якщо група складається з декількох коаліцій і жодній не вигідно змінювати своє рішення. Знаючи пріоритети коаліцій, необхідно визначити оптимальне рішення, не завдаючи шкоди одне одному. У разі використання принципу Еджворта виділяють три гіпотези щодо можливих взаємовідносин між членами групи: гіпотеза статус-кво, яка має сенс у випадку незалежності членів групи і передбачає, що вони байдужі один до одного, а тому не будуть діяти; гіпотеза конфронтації, яка полягає у тому, що члени групи діють так, щоб нашкодити один одному; гіпотеза раціональності, яка передбачає, що члени групи або коаліції діятимуть у власних інтересах з метою одержання максимальних результатів [4, с. 72].

Після того, як оптимальне рішення набору факторів успіху для забезпечення конкурентоспроможності ВГС обране, здійснюється його оформлення, реалізація та контроль за його виконанням.

Унаслідок вибору оптимального рішення буде визначено чинники успіху конкурентоспроможності ВГС, а також стратегічні цілі для кожного перспективного напрямку, задокументовано стратегії. Після визначення показників чинників успіху та їхніх критеріїв, необхідно визначити стратегічні заходи.

Висновки. Прийняття управлінських рішень в організації, яка функціонує в динамічному зовнішньому середовищі, передбачає визначення оптимальних рішень, що забезпечують ефективну діяльність організації та сприяють продуктивному використанню можливостей середовища функціонування для забезпечення її конкурентоспроможності. У цій публікації досліджено процес оптимізації управлінських рішень та запропоновано його використання для визначення чинників успіху конкурентоспроможності ВГС.

Перспективи подальших досліджень. Результати дослідження можуть бути використані керівниками ВГС з метою визначення чинників успіху для забезпечення конкурентоспроможності організації, а також для подальших досліджень конкурентоспроможності інтегрованих структур бізнесу.

Література

1. Кузьмін О.Є. Сучасний менеджмент. – Львів: Вид-во "Центр Європи", 1995. – 176 с.
2. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента: Пер. с англ. – М.: Дело, 1998. – 704 с.
3. Карданская Н.Л. Основы принятия управленческих решений: Учеб. пособ. – М.: Русская Деловая Литература, 1998. – 288 с.
4. Сопільник О.В. Технологія прийняття управлінських рішень: Навч. посіб. – Дніпропетровськ, 2002. – 108 с.
5. Бакуменко В.Д. Формування державно-управлінських рішень: Проблеми теорії, методології, практики: Монографія. – К.: Вид-во УАДУ, 2000. – 328 с.
6. Лепа Р.М., Тимохин В.М. Прийняття управлінських рішень на підприємстві: теорія та практика: Монографія. – Донецьк: Юго-Восток, 2004. – 261 с.
7. Евланов П.Г. Теория и практика принятия решений. – М.: Экономика, 1984. – 175 с.
8. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Теоретичні та прикладні засади менеджменту: Навч. посіб. – 2-е вид. доп. і перероб. – Львів: НУ "Львівська політехніка", "Інтелект Захід", 2003. – 352 с. – С. 146.
9. Економічний аналіз: Навч. посіб./ Болюх М.А., Бурчевський В.З., Горбаток М.І. та ін./ За ред. М.Г. Чумаченка. – К.: КНЕУ, 2001. – 540 с. [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.ebk.net.ua/Book/BookEkAnaliz/part1.3.htm>.
10. Гвишиани Д.М. Организация и управление. – Изд. 3-е, перераб. – М.: Изд-во МГТУ им. Н.Э. Баумана, 1998. – 332 с.
11. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Основы менеджменту: Підручник, 2002. – 344 с..
12. Васильева З.А. Иерархия понятий конкурентоспособности субъектов рынка// Маркетинг в России и за рубежом. – 2006, № 2. [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.dis.ru/library/market/archive/2006/2/4109.html>.
13. Герман О.М. Стратегічна маркетингова спрямованість як складова забезпечення довгострокової конкурентоспроможності торговельного підприємства// Актуальні проблеми економіки. – 2006, № 6. – С. 72-78..
14. Горбаток В.М. Конкурентоспособность и циклы развития интегрированных структур бизнеса: Монография. – Харьков: ИД "ИНЖЭК", 2006. – 592 с..
15. Кротков А.М., Еленева Ю.Я. Конкурентоспособность предприятия: подходы к обеспечению, критерии, методы оценки// Маркетинг в России и за рубежом. – 2001, № 6. – С. 59-68. [Електронний ресурс]. – Доступний з: http://www.masters.donntu.edu.ua/2005/kita/zosim/library/bib_file06.htm.

16. **Иванов Ю.Б.** Конкурентоспособность предприятия: оценка, диагностика, стратегия. Научное издание/ Колл. Автор. – Харьков: Изд-во ХНЭУ, 2004. – 256 с..
17. **Формирование конкурентной позиции** предприятия в условиях кризиса: Монография/ Кол. авт. Тищенко А.Н., Иванов Ю.Б., Кизим Н.А., Ревенко Е.В., Чечетова-Терашвили. – Х.: ИД "ИНЖЭК", 2007. – 376 с..
18. **Фатхутдинов Р.А.** Стратегическая конкурентоспособность: Учебн./ Р.А. Фатхутдинов. – М.: ЗАО "Экономика", 2005. – 504 с.
19. **Воронкова А.Э.** Стратегическое управление конкурентоспособным потенциалом предприятия: динамика и организация. – Луганск: Изд-во Восточноукр. нац. ун-та, 2000. – 315 с.
20. **Кузьмін О.Є.** Проблеми фінансово-кредитного регулювання інноваційного розвитку виробничо-господарських структур: Монографія/ О.Є. Кузьмін, І.В. Алексєєв, М.К. Колісник, А.С. Мороз, О.Г. Мельник, І.Б. Хома, Ю.Б. Іванов, А.С. Іванченко, І.Ю. Матюшенко, О.М. Тищенко, І.М. Волик, Н.В. Белікова/ За заг. ред. О.Є. Кузьміна, І.В. Алексєєва. – Львів: Вид-во НУ "Львівська політехніка", 2007. – 152 с..
21. **Алексєєв І.В., Колісник М.К., Мороз А.С.** Управління ресурсним забезпеченням промислово-фінансових груп: Монографія. – Львів: Вид-во НУ "Львівська політехніка", 2007. – 132 с.
22. **Черезов А.В., Рубинштейн Т.Б.** Корпорации. Корпоративное управление/ А.В. Черезов, Т.Б. Рубинштейн. – М.: ЗАО "Изд-во "Экономика", 2006. – 478 с..
23. **Иванов Ю.Б., Тищенко А.Н., Дробитько Н.А., Абрамова О.С.** Конкурентоспособность предприятия: оценка, диагностика, стратегия. – Х.: ХНЭУ, 2004. – 256 с..
24. **Ареф'єва О.В., Коренков О.В.** Управління потенціалом розвитку промислових підприємств. – К.: ГРОТ, 2004. – 200 с..
25. **Пономаренко В.С., Піддубна Л.І.** Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: Підручник. – Х.: ВД "ИНЖЕК", 2008. – 328 с..
26. **Колісник М.К., Ульянова А.М.** Формування стратегії управління конкурентоспроможністю фінансово-промислової групи// Вісник Криворізького економічного ін-ту КНЕУ: Зб. наук. праць. – К.: КНЕУ. – 2007, № 1 (9). – С. 89-96.
27. **Мельник О.Г., Ульянова А.М.** Процес оптимізації управлінських рішень// Вісник НУ "Львівська політехніка": Проблеми економіки і управління. – Львів: НУ "Львівська політехніка". – 2006, № 554. – С. 197-204..
28. **Каплан С. Роберт, Нортон Дейвид П.** Сбалансированная система показателей. От стратегии к действию: Пер. с англ. – М.: ЗАО "Олимп-Бизнес", 2003, 304 с.

УДК 330.8: 381.101.262

*Доц. М.І. Хмелярчук; доц. М.П. Панковець,
канд. екон. наук – Львівський інститут банківської справи Університету
банківської справи НБУ, м. Київ; М.І. Павлишин – ЗАТ Альфа-Банк*

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОНЦЕПЦІЇ ПРОДУКТИВНОЇ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ

Присвячено розробці теоретичних основ концепції продуктивної зайнятості населення, що базується на основоположних засадах теорії людського капіталу. Запропоновано практичні заходи реалізації концепції продуктивної зайнятості в Україні.

Ключові слова: зайнятість, людський капітал, освіта, ринок праці.

*Assoc. prof. M.I. Khmelyarchuk, assoc. prof. M.P. Pankovets – L'viv bank institute
of NB of Ukraine, Kyiv; M.I. Pavlyshyn – ZAT Alpha-Bank*

Theoretical approach of conception of productive employment of population

The article is dedicated to forming theoretical approach of conception of productive employment in the base of human capital theory. Practice measures of realization of conception of productive employment in Ukraine are proposed.

Keywords: employment, human capital, education, labour market.